

OOSTENDE, OPNIEUW "KONINKLIJKE RESIDENTIE"?: afbraak Chalet, bouw "Koninklijke villa": 1953-1956

---

door Emile SMISSAERT

DEEL IV: VERBOUWING VAN DE ZOGENAAMDE "GLOOIING"(DIJKHELLING)

Intussen stelde "De Zeewacht" een prangend probleem aan de orde: 'Hoe zal ons Stadsbestuur het probleem van de dijkhelling oplossen? Dringende beslissing laat niet op zich wachten' (38).

'Dringend'? Mmm...

Ruim elf maanden, dat is bijna één jaar rond, heeft wat reporter Herman MOERMAN in het "Nieuwsblad van de Kust" betitelde als "Glooiings Klucht" (39), het dralen en de onbeslistheid geduurd!

1. Het is goed vooraf de verschillende bedrijven in de evolutie op te sommen, kwestie van de draad niet te verliezen!...

(...) STORY VAN DEZE GLOOIING

De Koninklijke Villa wordt herbouwd en de stad neemt het op zich de lelijke dijkglooiing te verbouwen. Er wordt een wedstrijd uitgeschreven onder de Oostendse architecten. De kostprijs van gans het werk mag 4 (vier) miljoen zijn. Geen enkel der inzendingen voldoet.

Dan maar naar de architect die de villa ontworpen heeft.

Na enige tijd brengt deze een plan, dat voldoening schenkt, de uitvoering ervan zal echter 8(acht) miljoen kosten.

Maar het blijft er niet bij. Spoedig blijkt het dat de verbouwwerken in totaal 14.920.523 fr. zullen kosten. Nog niet zo er g(,) zolang men die centen kan krijgen door de Conventie van 1912. Maar later blijkt het evenwel dat zo een grote som niet kan verkregen worden, gezien de Conventiewet nog niet gestemd is. Dus: dan maar het geld vragen aan de Staat!

KORT BESLUIT: Het zou zeker wel tijd worden dat die kwestie van de glooiing eindigt. Maar indien de Staat nu eens geen zulke grote toelage toekent? Dan weer hogere lasten voor de arme Oostendse stadskas?

We kunnen slechts herhalen wat we voor een paar weken schreven: de grote *fout ligt bij het té overhaastig te werk gaan* (cursief van E.S.). Toen men de glooiing ging verbouwen, dacht men die werken nog klaar te krijgen vóór het zomerseizoen 1954. Daarom werd inderhaast de ideeënwedstrijd uitgeschreven en gaf men als maximumsom 4 miljoen op.

Had men *dán juistere berekeningen* gemaakt, zou men geweten hebben dat zulk een grote som *niet kon* verkregen worden *als voorschot op de Conventie 1912*. Hadden onze *architecten* zich niet aan *de 4 miljoen moeten houden*, zouden *hun ontwerpen misschien wel voldoening gegeven hebben* (idem cursief van E.S.).

Dit is nu echter allemaal voorbij. Het zal zeker een verheugende dag zijn voor onze stad als deze lelijke glooiing door een sierlijker galerij zal vervangen zijn, met daarboven een Koninklijke Villa. Maar het is te hopen dat het Stadsbestuur uit deze "klucht" zal geleerd hebben, dat *haast en spoed zelden goed zijn!* (cursief van E.S.).

H.M.

2. Drie opmerkenswaardige gegevens:

- "De verbinding tussen het Koninklijk verblijf en het Thermaal Instituut, langs het terras van de Koninklijke Gaanderijen, blijft behouden. De Koning heeft immers in het Badepaleis nog steeds een private badinrichting ter beschikking voor het nemen van zeewater - en kuurbaden(...)".
- "(...) Het Stadsbestuur zal de kwestie van de dijkhelling zeker niet op de lange baan kunnen schuiven. Door het Hof werd de eis gesteld dat ook dit, samen met de andere werken, zou voltooid zijn. Onverwijld zullen de technische diensten van de stad dit probleem onder ogen moeten nemen, daar zeer spoedig de plannen ter goedkeuring, aan de Koninklijke Familie dienen te worden voorgelegd (...)"
- "(...) Het is immers het Stadsbestuur dat, *bij wijze van geschenk aan de Koninklijke Familie* (cursief E.S.), dit werk op zich heeft genomen. Hoe prijzenswaardig dit initiatief ook was, toch ziet het er naar uit, dat onze vroede vaders hiermee nog een netelige knoop zullen door te hakken krijgen. Het probleem is immers niet zo eenvoudig (etc.)". (40)

3. Diverse mogelijke oplossingen:

"Op het Stadhuis schijnt men geneigd er een galerij van te maken die zou aansluiten op de Koninklijke Gaanderij, tegen aan de Parijsstraat. Plannen zouden dan ook opgemaakt worden in dezelfde stijl als van deze gaanderijen". Het idee van "De Zeewacht" is ook een galerij, *maar dan in moderne trant* (in aansluiting op de moderne bouwstijl van het nieuwe Kursaal en de nieuwe hotels (sic) die er op volgen). De Conventie van 1912 zou de kosten dekken (41).

Het Schepencollege komt, einde december 1953, met een voorstel '(...) om onder de architecten van Belgische nationaliteit, gedomicilieerd te Oostende, een *ideeënwedstrijd* (cursief van E.S.) uit te schrijven voor het opmaken van een voorontwerp tot wijziging van de bestaande glooiing van het Koninklijk Chalet (...)'.

Op 28 december 1953 debatteerde de Gemeenteraad over het reglement, dat goedgekeurd werd "met dien verstande dat de tekst dient nagezien en op punt gesteld" (42).

Een bedrag van vier miljoen werd voorzien. Negen personen namen deel aan deze wedstrijd (43). *40.000 fr. premie voor de winnaar* (cursief van E.S.). Zeven dagen later volgt slecht nieuws:

' (...) Geen enkele der ingezonden ontwerpen heeft voldoening geschonken. Waarschijnlijk is dit te wijten aan de veel te korte tijd die toegestaan was voor het inzenden van de ideeën: op zo'n korte tijdsspanne is het niet mogelijk een oplossing te geven aan deze zeer moeilijke kwestie. Temeer daar men zich moest beperken tot een uitvoeringsprijs van vier miljoen, die te weinig is om een ideale oplossing te geven. De afbraakwerken alleen lopen reeds met een groot deel van die som weg (...).

In ieder geval, zal het bijna onmogelijk zijn de werken, hoe ze ook opgevat worden, voor het aanstaande seizoen 1954 klaar te krijgen. Ofwel wordt het een wedloop met de tijd, waartegenover deze, voor het gereed krijgen van het Kursaal, maar klein bier zal zijn (...)' (44).

4. 'Ideeënwedstrijd' verzandt in chaos!

Negen projecten, geen winnaar! Na veel palabers werd besloten tot het uitreiken van twee soorten troostprijzen. Gevraagd wordt aan de twee bedoelde architecten met faam, de heren Smis (pas overleden in 2003!) en Daniels – hun projecten te laten tronkeren (= verminken, afknotten) en er gedeelten van te laten overnemen door de heer Dugardyn, een niet-Oostendenaar die al architect is van de Villa (45). *De Staat had besloten zélf de omvormingswerken uit te voeren.* Onder impuls van dhr. Adolf Van Glabbeke, én burgemeester én toenmalig Minister van Openbare Werken en Wederopbouw. De bouw van de Villa én de werken aan de glooiing dienen één geheel te vormen, - op kosten echter van de Stad (4 miljoen frank) en, nog merkwaardiger, dit in aftrek van de schuld die de staat, door de "Conventie van 1912", aan de Stad Oostende tegoed heeft (46).

Treffend is de ondertitel van een artikel uit die tijd in "De Zeewacht": '(...) Wist het Stadsbestuur op voorhand, dat er geen enkel, zelfs bekroond project zou kunnen uitgevoerd worden?! Waar oningevuld allusie, denk ik, op gemaakt wordt, spreek ik zoveel jaren later na de feiten uit: had het "Hof" misschien ook daarin de hand? Het is gissen. Frappant zijn deze passussen uit voornoemd artikel:

'(...) Rondom het Chalet heeft er, sinds er sprake is van de wederopbouw, *steeds een nevel van geheimzinnigheid gehangen* (cursief van E.S.). Het duurde een hele tijd voordat men kennis kon krijgen van de algemene plannen. Bij de aanbesteding der werken dienden de plannen terug gezonden (te worden) samen met de instelprijs. Nu gebeurt ogenschijnlijk hetzelfde met de omwerking van de glooiing (...) (47).

Besloten werd tot verbreding van de zeedijk door middel van de bouw van een luifel overwelving en daar bovenop een terras aan te leggen, zodat de Koninklijke Familie, in alle discretie en ongezien, zicht heeft op de zeedijk. *Voor het eerst* komt hier ter sprake dat: ' (...) *gans de constructie in witte beton zou geschieden*' (48) (cursief van E.S.).

Dit stemt nagenoeg overeen met het "project Dugardyn" en er wordt geen rekening gehouden met de projecten van de architecten Smis en Daniels die in een heel andere zin zijn opgevat.

Het Stadsbestuur was *wél en inderdaad reeds op voorhand op de hoogte* (cursief van E.S.) van de *van hogerhand* getroffen beslissing toen de wedstrijd werd voltrokken. Meteen een nutteloze wedstrijd en de deelnemers dienen schadeloos gesteld te worden. Van hogerhand is men van oordeel, ' (...) dat de thans verlaten gronden (gelegen tussen de Warschau - en Wellingtonstraat en de Koningin Astridlaan) die nu een vuilnishoop vertegenwoordigen, best zouden kunnen dienen om een weelderig bungalowkwartier tot stand te brengen. De gronden zouden verkaveld worden en luxe villa's zouden er opgetrokken worden, voorzien van hovingen. Hierdoor zal deze wijk heel wat verfraaid worden en meer passen in het kader van een "Koninklijke Residentie (...) (49).

5. Nog was de lijdensweg van de "glooiing" niet ten einde:

Enkel papieren plannen... Ironisch opgemerkt: ' (...) De eerste steen dient nog uitgebroken, laat staan dat men er de eerste (steen van de glooiing) reeds zou leggen! (...) (50). Sterker nog: het Schepencollege keurde eenparig het "project Dugardyn" af - het gaf absoluut géén voldoening - en architect Dugardyn kreeg een nieuwe opdracht voor het maken van een plan dat rekening hield met de twee bekroonde ideeën van architecten Smis en Daniels (51).

' (...) Het spreekt vanzelf, dat architect Dugardyn er niet voor te vinden is om zijn eigen project te ontmantelen (en dat goedgekeurd was door het Hof!) om het Stadsbestuur plezier te doen, daar waar voornoemd Stadsbestuur voorzichtiger had moeten te werk gaan. Nu wordt er ook gewag gemaakt van een derde project waarmee de Heer Van Glabbeke, Minister van Openbare Werken en

Wederopbouw, zou uitpakken' (52). Via en op zijn Departement werd de hulp ingeroepen van een andere architect, de heer Hennik.

6. Einde van de narigheid!

Begin juli 1954 eindelijk een beslissing: "(...) *De Koninklijke Gaanderijen zullen voortgezet worden!*" (53) (cursief van E.S.)

' (...) Reeds toen pas aan de afbraakwerken (van het Chalet) begonnen was, had architect Dugardyn op een persconferentie verklaard, dat hij als enige oplossing de voortzetting van de Koninklijke Gaanderijen zag' (54).

Het "nieuwe" plan Dugardyn", dit is een voortzetting van de Koninklijke Gaanderijen waardoor de zeedijk merkbaar zal verbreden, zal 8 miljoen frank kosten, betaald door middel van de "Conventie van 1912" en goedgekeurd door de Gemeenteraad op 17 september 1954 (55). Tegen het seizoen 1955 dienen de nieuwe Gaanderijen klaar te zijn. 'Beide architecten: voornoemde Antoine Dugardyn uit Brugge en de heer architect Hennik' (56).

Maar nog een maand later: '(...) Thans echter, ten gevolge berekeningen, welke gedaan werden aan de hand van het definitieve plan dat een sierlijke galerij voorziet van 150 meter, is gebleken dat dit werk wel *14 miljoen* (in feite bijna 15 miljoen!) zal *kosten*. Het aanvaarde plan is helemaal anders dan men in den beginne gedacht had' (...) (57).

DEEL V: DE KONINKLIJKE TRIBUNE OP DE PAARDENRENBAAN.

Zoals eerder aangestipt (zie Deel II, 2) besloot de Maatschappij van de Koers", midden juli 1953, tot het bouwen van een op zichzelf staande "Koninklijke Tribune" op de Wellingtonrenbaan, in de hoop menig koninklijk bezoek, met hun gasten en hun gevolg, zoals ten tijde van de vorige vorsten: vooral Leopold II, weinig of niet Albert I en Leopold III. Deze hoge verwachtingen werden nooit ingelost en bewaarheid; enkel Prins Albert, op 20 juli 1963 (ter gelegenheid van de vlootparade van de toenmalige Zeemacht, op de dag vóór de Nationale Feestdag) heeft - bij mijn weten eenmalig - de zo genoemde "Paardenkoers" in Oostende opgezocht (zie: De Plate, jrg.32, nr. 12, december 2003, p. 256). Wat een desillusie! Al kon men dat vanzelfsprekend niet vooraf weten, dat wel...

Het bouwen vorderde snel (58). De bedoeling was terzelfdertijd met de bouw van de Koninklijke Villa klaar te komen (59). De plannen voor de Tribune waren van de hand van de architecten Boutelier en Van Beginne (60). Einde maart 1955 naderde dit niet kleine gebouw, stilaan de voltooiing. Het was van op de Koningin Astridlaan goed zichtbaar, met veel ruiten en met in het midden op het dak een grote vergulden koningskroon (61).

DEEL VI: DE OPBOUW ZELF VAN DE VILLA

Terwijl men her en der nog aan het afbreken was van het Chalet, was waar mogelijk reeds een aanvang gemaakt met de opbouw.

1. Geen eerste steenlegging:

Het weekblad "De Kustbode" was ter ore gekomen - en het bleek waar te zijn van voornemen - dat: '(...) Koning Boudewijn wellicht aanwezig zal zijn op de plechtigheid van de "eerstesteenlegging" (...) voorzien voor de eerste week van februari 1954. Doch alles hangt af van het weer. Inderdaad, er kan niet voorzien worden of sneeuw en vorst de werken niet tijdelijk zullen stilleggen (...). Reeds heeft men een aanvang genomen met de funderingswerken voor het nieuwe gebouw; anderdeels werd ook de zwemkom reeds gebouwd (...)' (62).

Een mooi voornemen. Maar er kwam niets van in huis: '(...) ten gevolge van het gure weer, (begin februari 1954), liggen de werken grotendeels stil (...)' (63).

2. Ditjes en datjes:

'(...) Terwijl de buitenwerken van de Koninklijke Villa zo goed als gedaan zijn, wordt er druk gewerkt aan de afbraak van de glooiing. Nu er veel geld voorhanden is, schijnen de werken eensklaps op te schieten.

Anderzijds wordt reeds gewerkt aan de binnenhuisinstallaties van de villa. Zo schijnt het, dat er meer dan dertig telefoontoestellen zullen geplaatst worden. Wat ons een beetje veel lijkt. Of ten ware de Koning naar de zee komt om ... te telefoneren! (...)' (64). Wat een zouteloze opmerking...

Wéér kwam er een kink in de kabel: betaling van ca. 15 miljoen was niet mogelijk uit de kas van de "Conventie van 1912". De Gemeenteraad diende een *aanvraag om Staatstoelage* - mondeling tegen 95% van de kosten beloofd door de heer Van Glabbeke, Minister van Openbare Werken en van Wederopbouw, en door zijn medewerkers, stellig voor zeker en waar beloofd! - te stemmen, wat gebeurde in zitting van 19 november 1954 (65). In heel dit dossier was Van Glabbekes macht en invloed opmerkelijk!

Geheel onverwacht bracht Koning Boudewijn een bezoek aan de nieuwe 'Koninklijke Villa'. Niemand was van het bezoek verwittigd, 'zelfs de aannemer niet, zodat iedereen natuurlijk verrast opkeek (...). Na meer dan een uur bezoek aan de werken (villa en glooiing), vertrok de Vorst opnieuw in zijn sportwagen, zonder door iemand te zijn opgemerkt (...)' (66). Een afbeelding van Koning Boudewijn met zijn 'Porsche', in de Duitse deelstaat Beieren in de loop van 1952, is te vinden in het gedenkboek van Prinses Esmeralda van België over haar vader Leopold III (66a).

DEEL VII: EERSTE GEUT VAN ZOGENOEMDE "NIEUWE KONINKLIJKE GAANDERIJEN"

1. "Een betekenisvolle plechtigheid: Minister Van Glabbeke goot het verse witte beton van de Nieuwe Gaanderijen: een indrukwekkende bouwwerf"

Zo klonk het in "Het Kustblad" (67). 'Had men de eerste plannen moeten uitvoeren, voor vier miljoen, welke Gaanderijen zouden wij gekregen hebben (...); gelet op de omvang en de opvatting der werken, verwondert het ons niet, dat de uitgaven ongeveer zestien (sic) miljoen belopen. Naar verluidt, zullen de Gaanderijen een kunstwerk van zeldzame schoonheid vormen (...)'.

De Minister werd uitgenodigd zich op een stelling te begeven, terwijl een kraan met een betonkuip aangerold kwam: "Kijk", riep Minister Van Glabbeke opgewekt tot de omstaanders, "daar komt een 'vliegende soepetrien' aangewaaid" (68). En gezwind trok Adolf Van Glabbeke aan een hefboom en daar vloeide het eerste witte beton naar beneden ..., aldus "Het Kustblad" van midden december 1954.

In de "memoires", van de hand van Jan Van Coillie, '*De zaak Van Coillie: een schitterende fiscale blunder*' (69), wordt aangeprezen: '(...) dat ook de Koninklijke Gaanderijen een kunstwerk waren van een heel bijzondere aard, want het werd integraal gemaakt *in zichtbaar, wit gewapend beton*, en *het is in België enig in zijn soort*'.

De heer Van Glabbeke uitte nogmaals zijn vertrouwen in de voorspoedige toekomst van Oostende, tot slot werd aan de genodigden champagne en toasts aangeboden, waarna in zeer beperkte kring een banket opgediend werd. Op te merken valt, dat de heer Minister, na afloop van zijn toespraak, een prachtige nabootsing van een betonkuip in veredeld metaal mocht in ontvangst nemen. Het was een echt kunstwerkje dat eenieders bewondering afdwong (70).

Het trof: "Het Nieuwsblad van de Kust" dat, hoewel er heel wat personaliteiten waren, 'het geen zo'n grote plechtigheid was (...). Misschien was het weder daar een beetje de schuld van. Maar er was ook geen muziek, slechts een viertal vlaggen, en een twintigtal nieuwsgierige mensen' (71).

"De Kustbode" had het over: 'een gebeurtenis met verreikend gevolg, gezien hiermee een gedeelte van de Zeedijk welke sinds jaren een 'zwart punt' (cursief van E.S.) was, een grote aantrekkelijkheid zal krijgen (...). In het esthetische uitzicht van de dijk zal een continuïteit van galerijen bestaan die zodanig ingestudeerd zijn dat het zicht op de Kursaal enerzijds en het zicht op het Thermenpaleis anderzijds - in welke richting men ook kome - open zal blijven (...). Tegen het volgende seizoen (1955) zal onze Zeedijk een model van smaak en stijl zijn die het hart van iedere Oostendenaar wat sneller zal doen kloppen' (72).

Terwijl op gans de Zeedijk de elektrische verlichting vernieuwd en geactiveerd werd (73), keurde de Gemeenteraad de elektrische verlichting voor de 'Nieuwe Koninklijke Gaanderijen' goed. Raming: 133.800 frank, waarop 100% staatstoelage werd aangevraagd (74).

2. Dringend geld nodig:

Nog was men niet uit de problemen:

'(...) Zullen de werken aan de glooiing stil vallen?' aldus "Het Kustblad".

De Gemeenteraad diende op 2 maart 1955 in spoedvergadering bijeen te komen. Om de Stad in de gelegenheid te stellen een betaling te verrichten ten overstaan van de firma Van Coillie die belast was met de werken aan de glooiing. '(...) Tijdens een gesprek met een woordvoerder van voornoemde firma, konden wij o.a. vernemen, dat de firma Van Coillie reeds acht miljoen heeft voorgeschoten voor de werken aan de glooiing. En tot op heden ontving de firma nog geen cent bij wijze van betaling! Het ligt voor de hand dat deze firma, terecht, aandringt op het bekomen van een zeker bedrag (...)' (75).

Het gevaar was reëel, dat de werken zouden stil gelegd worden. Niet alleen aan de glooiing (circa 90 werklieden werkloos!) maar ook, dat het gedeelte vóór het ex-Chalet eveneens onafgewerkt zou blijven, zodat een eventueel bezoek van de Koninklijke Familie omzeggens onmogelijk zou worden... Altijd die schroomvalligheid dat de "Koninklijke Familie" tekort zou gedaan worden! Wij, mensen van de 21ste eeuw, zijn daarin veel koeler, veel nuchterder geworden ...

Door onhandigheid en verlies van zelfbeheersing, ook gebrek aan autoriteit van de heer Schepen Quaghebeur Sr., dienstdoende burgemeester, was de pas begonnen zitting door geniepige obstructie, zo komt het me persoonlijk voor, plots geëindigd. Een week later nam de heer Van Glabbeke, Minister af en opnieuw Burgemeester én terug uit een maand ziekteverlof, de teugels strakker en kordater in handen, - en sluisde in vijf (!) minuten een lening van 1.482.000 frank, het stadsaandeel, door de Gemeenteraad ...(76).

Hoever stond het met de werkzaamheden in de 'Villa'. Wij raadpleegden: "Het Kustblad" '(...) Men is begonnen met de binnenhuisafwerking. De plaatsen voor de ingebouwde meubelen worden afgewerkt; binnen zeer korte tijd zal men de meubelen zelf aanbrengen (...)' (77).

DEEL VIII: INHULDIGING VAN DE ZOGENOEMDE "NIEUWE KONINKLIJKE GAANDERIJEN"

1. Uitstel:

De Nieuwe Gaanderijen, zo verkort genoemd bij gebrek aan adequate benaming, werden niet met Pasen 1955 opengesteld. 'Inderdaad, vanwege het Stadsbestuur Oostende zou men de wens

uitgedrukt hebben de opening (...) met een zekere plechtigheid gepaard te laten gaan (...)"'. Bovendien was het laatste woord nog niet gezegd over de bevoering binnenin: men zou besloten hebben een betere kwaliteit te kiezen (78).

2. Feest:

"Het Kustblad": '(...) De inhuldiging (...) is in feite een tamelijk onverwachte gebeurtenis geworden. Inderdaad, vorige week dinsdag (23 mei 1955) wist men nog niets af van een gebeurlijke inhuldiging. Het was maar de daaropvolgende woensdag dat op het Stadhuis besloten werd tot opening tijdens het Pinksterweekend 27-29 mei 1955'.

'(...) De Nieuwe Koninklijke Gaanderijen plechtig ingehuldigd: feestelijke stemming', aldus het reeds aangehaalde "Kustblad" waar wij lezen:

'(...) In minder dan honderd werkdagen werden ruim 1.000 m³ witte beton geproduceerd, nagenoeg 800 m³ gewoon gewapend beton en een goede 100 m³ witte steen verwerkt aan de aansluitingen der gaanderij met de bestaande constructies. Voegen wij hierbij, dat zulks gepaard is gegaan met 15.000 m³ grondwerken en dat ruim 1.000 m³ aan beton - en metselwerken, afkomstig van de oude glooiing, werden verwijderd (...). In minder dan honderd werkdagen, (...) ondanks een onderbreking van twee maanden wegens vorst en sneeuw, ondanks de talloze, onvermijdelijke administratieve moeilijkheden (...)'.

Enkele technische details:

Lengte: 156 m en 27 bogen.

Dijkverruiming) aldaar: van momenteel 14 meter naar 17,30 meter breedte met daarbij nog een overdekt gedeelte van 5,50 m. *Totale Breedte:* 22,80 m (Het Kustblad; 15 december 1954, p. 12).

De plechtigheid der inhuldiging had plaats aan de zijde van de Parijsstraat, waar enkele toespraken werden gehouden. Zowel door de heer Victor Van Coillie, (niet mevrouw weduwe), namens de aannemersfirma, als door de heer Van Glabbeke, Burgemeester, namens het Stadsbestuur van Oostende. Adolf Van Glabbeke legde de nadruk op de historische betekenis van deze gebeurtenis en bracht hulde aan de nagedachtenis van Koning Leopold II, die Oostendes grootste weldoener is geweest. Het symbolische lint werd door de Burgemeester onder applaus doorgeknipt en vervolgens werden de Nieuwe Gaanderijen "ingewandeld" door de personaliteiten, terwijl honderden wandelaars naderhand dit voorbeeld volgden. In de "Rotonde" (beter bekend als de "Droge Co" die ditmaal haar benaming niet verdiende), had tot besluit een receptie plaats waar een glas champagne werd aangeboden (79).

Een nieuwe gaanderij om fier op te zijn omdat ze 'door Oostendenaars werden gebouwd (...)' (80).

De "Courrier du Littoral" drukte de wens uit, dat daar een aantal zitbanken zullen gezet worden (81).

Om juridische redenen noodzakelijk werd in een akte van overeenkomst, die goedgekeurd werd door de Gemeenteraad in zitting van 27 januari 1956, door de Stad Oostende, de Gaanderij vóór de Villa "in nominale eigendom overgelaten aan de Koninklijke Schenking".

Art.2. - De Stad Oostende behoudt het genot van doorgang van deze gaanderij;

Art.3. - De Stad Oostende zal geen publiciteit dulden in of op de gaanderij onder gelijk welke vorm. Zij zal er ook alle verkoop of tentoonstelling van gelijk welk artikel uitdrukkelijk verbieden;

Art.4. - De kosten van onderhoud en van verlichting in en om de gaanderij zijn ten laste van de Stad Oostende.

(...) (82)

Opmerkingswaardig is het, dat deze qua bouw en uitzicht op zichzelf staande zogenoemde "Nieuwe Koninklijke Gaanderijen" nooit een eigen, officiële naamgeving gekregen hebben. Onjuist, gemakshalve en eigenlijk niet beter wetend worden ze heden in één adem vernoemd of vermengd met de "Galerijen Maquet" (daterend uit het begin van de 20ste eeuw), beter bekend als de "Venetiaanse Galerijen", - wat ze niet zijn...

In het courante taalgebruik spreekt men nu eens over "Gaanderijen", dan weer over "Galerijen". Tja,...

DEEL IX: DE LAATSTE LOODJES VÓÓR DE AFWERKING.

Op dinsdagnamiddag 12 juli 1955 kwam Koning Boudewijn opnieuw op bezoek in de Residentie. '(...) De ruwbouw is bijna klaar doch de binnenhuisinrichting moet nog aangevat worden. Naar we vernamen zal nog een garage worden gebouwd. In aanwezigheid van de Koning werden nu de laatste beslissingen genomen die aan zijn goedkeuring dienden onderworpen (...). De Villa zal pas in de lente van 1956 volledig klaar zijn (...)' (83). Opvallend is dat de jonge vorst zich zeer zelden liet zien op de werf. Vier maanden later, midden november 1955: 'Koning Leopold en Prinses Liliane kwamen meubilering voor het Chalet (sic) kiezen (en schikken): antieke meubels in een sober kader (...)' (84). Het "Nieuwsblad van de Kust" wist te vertellen dat: '(...) naar verluidt, het de Prinses van Retie zelf zou zijn die zich met de binneninrichting van de Villa bezig houdt. Waarschijnlijk zal dit ook wel het doel van het hoog bezoek geweest zijn (...)' (85). De "Courrier du Littoral" kreeg te horen, dat Koning Leopold na de middag teruggekomen was om nauwkeurig de tuin te inspecteren, ondermeer de haag die nogal moeilijk scheen te groeien (86).

"Het Kustblad" deed ook een duit in het zakje: 'De meubilering in de villa zelf is trouwens voor een zeer groot gedeelte geïnstalleerd (...). Volgens bepaalde inlichtingen zal het Koninklijke Paviljoen (sic) rond 15 december 1955 a.s. volledig afgewerkt en ingericht zijn (...). En in zekere hoge kringen acht men het geenszins uitgesloten, dat de leden van de Koninklijke Familie het eindejaarsweekend te Oostende zou komen doorbrengen (...)' (87).

Dit is niet geschied.... Wat deed de oplevering en het in gebruik nemen zo ophouden? Door gebrek aan gegevens uit 1956 dien ik het antwoord schuldig te blijven... .

Rond einde april 1956 arriveerde Prinses Liliane, opnieuw en onverwacht, in Oostende op het terrein van de Koninklijke Villa. "Het Nieuwsblad van de Kust" ving op 26 april 1956 het volgende op: '(...) Naar verluidt zou ze daar de laatste schikkingen genomen hebben betreffende het ophangen van de gordijnen en enkele andere binnenhuisversieringen. Ze onderhield zich in het Vlaams met verschillende personen en bewees dat ze nog goed Oostends kon (sic). De Koninklijke Familie schijnt wel veel belang te koesteren voor deze nieuwe villa. Men mag verwachten, dat de hoge gasten dikwijls in Oostende zullen verblijven, want er werd nu ook een televisietoestel geplaatst in de Koninklijke Villa (...)' (88). Het hebben en kijken naar T.V. was toen, twee en een half jaar na de eerste uitzendingen in België, nog voorbehouden aan de happy few.

DEEL X: DE BOUW VAN DE VILLA IS AF.

Zoals dit met bijna alle bouwwerken het geval is, had het heel wat voeten in de aarde gehad, maar het gebouw in **Normandische Stijl** stond er, klaar voor gebruik.

In officiële termen als volgt omschreven:

'De zogenoemde Koninklijke Villa met bijgebouwen en omringend park (totale oppervlakte volgens kadaster: 2 ha 87 a 45 ca), gelegen te Oostende, langs de Zeedijk, Parijsstraat, de Koningin Astridlaan en de Koninginnelaan' (89).

Kenschetsend is de vaststelling en de indruk die buitenstaanders opdeden bij een bezoek: 'Iedereen valt de unieke en totaal van de buitenwereld afgezonderde ligging op' (90). En het silhouet van de gebouwen langs de Zeedijk wordt erdoor onderbroken, goed zichtbaar van op het westerstaketsel vanuit zee...

Noten:

- (38) De Zeewacht; nr. 49, 4 december 1953, p. 1. Oorspronkelijk dacht men 'de stenen glooiing langs de Dijk te herbouwen met rotsstenen' (De Kustbode; 31 juli 1953, p.1), dan weer door aanplantingen in drempelvorm, maar dit bleek ondoenbaar.
- (39) Nieuwsblad van de Kust; 25 november 1954.
- (40) R.H.: Hoe zal ons Stadsbestuur 't probleem van de dijkhelling oplossen?, in De Zeewacht; nr. 49, 4 december 1953, p. 1 en 3. R.H.= Ray Huilmand.
- (41) Voorstellen inzake de dijkglooiing, etc., in De Zeewacht; 11 december 1953, p.1.
- (42) Gemeentebld Stad Oostende; nr. 15, p. 1351-1356; het Kustblad; 30 december 1953, p.2; Het nieuwsblad van de Kust; 31 december 1953, p. 4..
- (43) Het Kustblad; 27 januari 1954, p.3.
- (44) Nieuwsblad van de Kust; 4 februari 1954, p. 2.
- (45) De Zeewacht; 26 maart 1954, p. 1.
- (46) Nieuwsblad van de Kust; 4 maart 1954, p. 1. Zie ook: 'Het Stadsbestuur van Oostende en de Conventie van 1912', in Het Kustblad; 25 februari 1953, p. 1.
- (47) De Zeewacht; nr. 13,, 26 maart 1954,p. 1 en 3.
- (48) De Zeewacht; nr. 13, 26 maart 1954, p. 3.
- (49) De Zeewacht; 2 april 1954, p. 1 en 9. Zie ook: Le Courier du Littoral; 22 januari 1955, p. 3.
- (50) Het Kustblad; 19 mei 1954, p. 3.
- (51) Nieuwsblad van de Kust; 13 mei 1954, p. 1.
- (52) De Zeewacht; 11 juni 1954, p. 1.
- (53) Nieuwsblad van de Kust; 8 juli 1954, p. 1.
- (54) Nieuwsblad van de Kust; 16 september 1954, p. 1.
- (55) Gemeentebld Stad Oostende; nr. 12, 17 september 1954, p. 776.
- (56) De Post: weekblad;nr. 6, 10 februari 1957, p. 20. Zie ook: Nieuwsblad van de Kust; 2 juni 1955, p. 4.
- (57) De Kustbode; 15 oktober 1954, p. 1.
- (58) De Zeewacht; 22 oktober 1954, p. 17 (foto).
- (59) Le Courier du Littoral; 25 september 1954, p. 2.
- (60) Het Kustblad; 13 oktober 1954, p. 3.
- (61) Onderschrift foto, in: Nieuwsblad van de Kust; 31 maart 1955, p. 1.
- (62) De Kustbode; 15 januari 1954, p. 2 (bevestigd in: Het Kustblad; 27 januari 1954, p. 3).
- (63) Ondertiteling van een foto van het Chalet in: De Zeewacht; 5 februari 1954, p. 4.
- (64) Nieuwsblad van de Kust; 28 oktober 1954, p. 3.
- (65) Gemeentebld Stad Oostende; nr. 16, 19 november 1954, p. 1044-1052.
- (66) Nieuwsblad van de Kust; 25 november 1954, p. 1.Le Courier du Littoral; 27 november 1954, p. 1.
- (66a) Esmeralda van België: "Mijn vader Leopold III" (2001), p. 67.
- (67) Het Kustblad; 15 december 1954, p. 1.
- (68) Het was toen een tijd, dat men her en der zogenaamde '*vliegende schotels*' dacht te zien, mogelijks experimenten vóór het begin van de Ruimtevaart (1957). "Het Kustblad" meldde, rond 23 oktober 1954, 'dat een "*vliegende soepkom*", zo stond er te lezen, geland was op het dak van het nieuwe Kursaal, tot jolijt van de collega's persjongens', bijvoorbeeld door "Le Courier du Littorial", 30oktober 1954, p. 1. Men sprak graag in die tijd over '*Marsmannetjes*' als iets mysterieus. Wie kon toen vermoeden dat de Amerikaanse NASA op 4 januari 2004, vijftig jaar later, triomfantelijk kon melden: 'We zitten op Mars!' Het grote publiek keek via

Internet (www.nasa.gov) massaal naar de landing en de eerste beelden die de robot Spirit schoot (aangehaald uit dagblad "De Morgen"; 5 januari 2004, p. 1).

- (69) J. Van Coillie, o.c., p. 22-23.
- (70) Het Kustblad; 15 december 1954, p. 1 en 12
- (71) Nieuwsblad van de Kust; 16 december 1954, p. 1 en 4.
- (72) De Kustbode; 17 december 1954, p. 1.
- (73) Le Courrier du Littoral; 25 december 1954, p. 3.
- (74) Stad Oostende: verslag van het beheer, etc.: jaarverslag 1955, p. 274.
- (75) Het Kustblad; 2 maart 1955, p. 1.
- (76) De kustbode; 11 maart 1955, p. 3.
- (77) Mogen wij een bezoek van de Koninklijke Familie verwachten?, in: Het Kustblad; 30 maart 1955, p. 1 en 3.
- (78) Het Kustblad; 6 april 1955, p. 3.
- (79) Het Kustblad; 1 juni 1955, p. 1-2.
- (80) De Zeewacht; 3 juni 1955, p. 1.
- (81) Le Courrier du Littoral; 4 juni 1955, p. 3.
- (82) Gemeentebld Stad Oostende; nr. 2, 27 januari 1956, p. 88-89.
- (83) Nieuwsblad van de Kust; 14 juli 1955, p. 1.
- (84) De Zeewacht; 18 november 1955, p. 1.
- (85) Nieuwsblad van de Kust; 24 november 1955, p. 1.
- (86) Le Courrier du Littoral; 26 november 1955, p. 1.
- (87) Het Kustblad; 23 november 1955, p. 2. Wat de vormgeving van het interieur betreft, is het, zoveel jaren later en dan nog aan de hand van zwart-wit foto's, zeer moeilijk zich een verantwoord beeld te vormen. Misschien geassembleerd in de stijl van hun latere woning, het "koninklijk domein Argenteuil"? Prins Alexander in een brief: 'Mijn moeder doordrenkte de vertrekken van Argenteuil met haar smaak. Het huis liet bij bezoekers een unieke indruk na, (...) een woning waar ze de spiritualiteit in stak. Het interieur was mijn moeders eigen handtekening.' (Anne de Graaf: Te Koop: 'Paleis van wanhoop en vergane glorie', in: De Morgen; 26 december 2003, p. 3.)
- (88) Nieuwsblad van de kust; 26 april 1956, p. 1.
- (89) Gemeentebld Stad Oostende; nr. 3, 23 maart 1973, p. 322.
- (90) Herman Moerman: 'Koninklijke Villa: slechts verhuis?' in: De Kinkhoorn: tijdschrift; jrg. 6, nr. 5, juli 1974, p. 1.

(wordt vervolgd)